

Такъв смѣлъ езикъ държи понѣкога примирителниятъ цариградски вестникъ „Право“ и не се страхува дори да отпрати апелъ къмъ Европа, да се застъпи за българитѣ. Виджайки тежкото положение на българското племе, редакторитѣ излагали на опасностъ своя животъ и живота на близкитѣ си, само за да съобщатъ истината, да помогнатъ на своя народъ.

„Право“ въ борбата срещу гръцката патриаршия не е така безогледенъ, както „Македония“ или „Турция“; не е и краенъ, като тѣхъ, по отношение на гръцката наука и книжнина. Не допуска да се преследватъ науката и книжнината отъ политически съображения или отъ националенъ престижъ. Българитѣ, като си създадатъ свои училища и своя книжнина, автоматически щѣли да отстранятъ гръцкото влияние. Българитѣ преди всичко се нуждаятъ отъ нравствено и умствено издигане. Защищавайки гръцката наука, „Право“ не остава слѣпъ предъ оживената гръцка пропаганда въ Македония и настоява за сериозни мѣрки отъ страна на училищни и общински органи и културни институти за предпазването на българския елементъ отъ денационализиране. Отбелязва съ задоволство образуването въ Цариградъ на „Македонска дружина“, която имала именно за целъ да се бори съ гръцката културна агитация въ Македония.

„Право“ иска да се реформиратъ българскитѣ общини и да се поставятъ начело хора достойни и нравствено издигнати. Добре уреденитѣ общини ще допринесатъ, както за успѣшната борба съ гръцката пропаганда, тъй и за подобрене положението на българското племе, тъй като турската властъ често е осведомявана погрѣшно за истинскитѣ работи на общинитѣ. Въ „Право“ сж сътрудничили: С. С. Бобчевъ, Св. Миларовъ, Н. Михайловски, М. Балабановъ и др.

„Право“ се списва въ единъ свободололюбивъ духъ, дори е дръзвалъ понѣкога, както видѣхме, открито да иска политически права за българщината; това държане будѣло недовѣрие у турското правителство, което най-после спрѣло вестника на 20 декемврий 1873 година.

Къмъ 1870 г. конфликтътъ между българскитѣ представители въ Цариградъ и патриаршията все повече и повече се изострялъ, раздухванъ отъ „Право“, „Македония“ и „Турция“. Тѣзи вестници решително искали отдѣляне отъ патриаршията, създаване на независима българска църква. Многократни опити били правени да се намѣри база за помирение между българитѣ и патриаршията, обаче всичко било напусто. Поради застрашителнитѣ размѣри, които движението взимало и подъ натиска, който упражнявали предъ Портата, отъ една страна, руското правителство, чиито отношения съ Гърция били охладнѣли, което освенъ това се и